

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
ששצפת האור

שנר
שישי

היכף
שביעי

מאמר

למען תזכור — תרסי"ג

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקשית

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

יום הבהיר י"א ניסן

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושתיים לבריאה

מאה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

שנת הקהל

תשורה

למשתתפים בהתוועדות דיום הבהיר י"א ניסן
מאה שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח
בבית הכנסת ובית המדרש ליובאוויטש שבליובאוויטש
— "בית משיח" 770

נדפס ע"י

הרה"ת ר' שלום דובער שי' דריזין

לע"נ אביו

הרה"ח הרה"ת ר' אברהם ב"ר דובער ע"ה

דריזין

נפטר יו"ד ניסן ה'תנש"א

כידוע כו'. וכמו שנראה במוחש בנפש שמצד בחי' או"ח, מגיע למדרג' שלמעלה ביותר, וכמאמרו כל או"ח חוזר לקדמותו כו', ולכן באתכפיא יש מזה תענוג גדול למעלה הרבה יותר מהעבודה דאתהפכא כו', וכמאמר כד אתכפיא סט"א אסתלק כו'. ושרש הענין הוא שהגילוי שיהי' לע"ל הכל הוא בחי' ומדרג' האור שיהי' התהפכות הרע לגמרי, שהו"ע עבודת הצדיקי', אבל יש עוד מדרג' אחת שיאיר לע"ל שהוא בחי' ומדרג' העצמות ממש, שעז"נ וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו, לפניו ממש, שלע"ל יאיר ב' המדרג', מדרג' האור ומדרג' לפניו גילוי העצמות*, וגילוי זה הוא ע"י יצי"מ דוקא, שהיציאה היתה בדרך אתכפיא ומצד זה יהי' הגילוי לע"ל בבחי' ונחי' לפניו. והגם דאי' בגמ' (ברכות *) שעבוד מל' עיקר ויצי"מ טפילה להם, מ"מ כללי' הענין הוא בבחי' ומדרג' אתכפיא, שהו"ע דאגת הפרנסה שמטריד ומבלבל ביותר כו', ומ"מ עומד נגד כל מונע ומעכב כו', ומשו"ז יהי' הגילוי לע"ל בבחי' ומדרג' ונחי' לפניו ממש. וזהו למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כו' להביא לימוה"מ שגם אז יזכיר את יצי"מ כו', דלע"ל יאיר בחי' ומדרג' העצמות למטה כמו שהוא למעלה ממש, שהוא מדרג' הצדיקי' אתהפכות הרע לגמרי, ולכן נמשלה גאולה דלע"ל לאור היום שאינו כבה כלל, והאור מהפך את החשך לאור כו', דלהיות שיאיר עוד מדרג' אחת מלבד האור הנ"ל והוא בחי' גילוי העצמות שהוא בחי' ומדרג' ונחי' לפניו, שהוא לפניו ממש, שהוא מצד בחי' יצי"מ העבודה מבחי' אתכפיא דוקא כו'.

(* ובוד"כ המה מ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו', וכתב' כי עין בעין יראו כו', ובוד"כ המה ב' מיני גילויים שונים אלו מאלו כו'. והנה בד"כ ידוע שהגילוי דלע"ל הוא מהעבודה דעכשיו דוקא, שאז יהי' גמר כל הגילויים, והנה בעבודת הבריורי' המה ב' מדרג' בעבודה וכנ"ל, מדרג' אתכפיא ואתהפכא, וע"י אתכפיא מגיעי' לבחי' ומדרג' אתהפכא כידוע. וי"ל דעל ב' מדרג' אלו הוא מ"ש כי עין בעין יראו כו', ומ"ש אשר עין בעין נראה אתה הוי' כו', דנת"ל דאתכפיא הוא עבודת הבינוני' אשר הרע הנה לא נתברר והוא בתקפו רק שנתבטל לשעה כו', והוא בחי' ומדרג' כי עין בעין יראו כו', שהוא העבודה דאתכפיא שהוא עבודת הבינוני' אשר הם עמלי' ומגיעי' א"ע מאד ע"ז כמובן, ואח"כ מגיעי' לבחי' אתהפכא להיות אשר עין בעין נראה אתה הוי' כו' שנתגלה בחי' העצמות ממש, בחי' ומדרג' אתה עצמותך ממש כו', והוא בחי' אתעדל"ע הנמשכה ע"י אתעדל"ת. אמנם כ"ז הוא ע"י עבודה ועמל ויגיעה בעוה"ז, אבל לע"ל הנה יאיר מדרג' הב' מ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' שיהי' הגילוי מצד העצמות ממש, והוא ע"ד שאי' במדרג' (ויקרא פ"א) בעוה"ז שכינה נגלי' ליחידים אבל לע"ל ונגלה כבוד הוי' כו' שיהי' הגילוי בכל בשר ממש, והוא בחי' גילוי עצמות הסובב שיאיר לע"ל, שגם הגוף הגשמי יחי' מחיות אלקי כו', וזהו וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו כו' שהחיות יהי' מפניו הפנימי' של א"ס הוא בחי' גילוי הסובב אשר מזה יהי' החיות אשר יחי' בו הגוף הגשמי ג"כ).

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר, י"א ניסן, יום הולדת המאה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה מגוף כתי"ק – את המאמר ד"ה למען תזכור תרס"ג – אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

מאמר זה נאמר בליל ב' דחג הפסח תרס"ג, נרשם על-ידי כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, והוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע*.

כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע רשם כו"כ ביאורים על המאמר בדפים בפני עצמם, ולתועלת הלומדים נדפסו כאן בשוה"ג.

לתועלת הלומדים נחלק המאמר לסעיפים ע"י המו"ל.

לחביבותא דמילתא נדפסו בראש הקונטרס, צילום מעמוד אחד של המאמר בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, בתוספת הגהות בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ועמוד אחד של הביאורים בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

מערכת "אוצר החסידים"

ב' ניסן, ה'תשס"ב. שנת הקהל
ברוקלין, נ"י.

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

הוא בחי' העצמות, אבל כ"ז ע"י התלבשות בבחי' מל' דוקא כנ"ל, לפי שאז לא נתברר הרע עדיין לגמרי, ולכן ה' בחפזון דוקא. וזהו שנאמר לאחר שיצאו ישראל ממצרי' וחמושי' עלו בני' כו', וחמושי' המה חמשה מיני כלי זיין כו', שהי' צ"ל בחי' מלחמה להעביר את הרע, דלהיות עד עתה ה' בתקפו והוצרכו לכלי זיין כדי ללחום אתו ולהגביר עליו כו', משא"כ על לע"ל כתי' וכתתו חרבותם כו' שלא יוצרכו למלחמה כלל, ויתברר הרע לגמרי מכל וכל כו'.

ועתה צ"ל ענין החפזון דשכינה למה היתה, ופי' המפרשים דהחפזון ה' בשביל ישראל שלא ישקעו ברע ח"ו, דישראל במצרים היו שקועים במ"ט שע"ט, והחפזון ה' שלא יגיעו ח"ו לשעה"ב, דאז לא ה' יכול להיות הגאולה ע"י משה, ומשו"ז ה' החפזון כו'. ובאמת ה' החפזון מצד השכינה בעצמה, וכמאמר גלו לבבל שכינה עמהם, דגם השכינה היתה בבחי' גלות כבי', וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, שהוא בד"כ התלבשות השכינה בע"ש, ובגאולת מצרי' כאשר האיר הגילוי מבחי' ומדרי' מלך מה"מ הקב"ה נעשה הרצוא והחפזון בשכינה עצמה. והוא עד"מ היושב בית האסורים שהוא תאוב ומתאוה לצאת מן החשך וממהר ונחפו לצאת למקום האור, וכמו"כ כאשר ה' הגילוי דמדרי' ממה"מ הקב"ה נעשה החפזון דשכינה, שנתאוה אל הגילוי אור כו'. ועפי"ז יובן מ"ש במכילתא ואעפ"י שאין ראי' לדבר זכר לדבר שנא' קול דודי הנה כו', ואינו ראי' אמיתית שהרי בה נתבאר כללי' הענין בבחי' הגילוי מלמעל"ט דוקא, באמרו קול דודי כו', שמדרי' כוז בבחי' חפזון לא יהי' לע"ל, שהגם שיאיר בחי' ומדרי' מהעצמות, וכמאמר והי' אור הלבנה, לילה כיום תאיר, שיאיר בחי' ומדרי' שמש הוי', גילוי העצמות ממש כו', משא"כ ביצי"מ שהי' הגילוי בהתלבשות בבחי' מל' וכנ"ל, לכן אינו ראי' אמיתית, אבל מ"מ זכר הוי דהרי עכ"פ מובן דביצי"מ שייך ענין החפזון. והנה כ"ז ביצי"מ שייך ענין חפזון, אבל לע"ל לא יהי' כלל בחי' ומדרי' חפזון אפילו חפזון דשכינה ג"כ, שלא יהי' מדרי' הרצוא בהמל' כ"א בחי' השוב דוקא, ויהי' התאחדות מדרי' המל' בא"ס ב"ה. וזהו דכתי' על לע"ל הרחיבי מקום אהלך, שיהי' כלים רחבים במל' לקבל הגילוי אור שלמעלה, וזהו הרחיבי מקום אהלך, שהוא התרחבות הכלי' במל' לקבל אור הארת העצמות שיאיר בה מבחי' התאחדותה בא"ס כו'. ולפי"ז הרי החפזון אינו מעלה גדולה כ"כ, ולמה יזכר לע"ל ענין יצי"מ. ועוד מהמשך הפסוקי' כי בחפזון כו' למען תזכור כו' משמע כי הא בהא תליא, להיות כי בחפזון כו' לכן למען תזכור כו' תהי' הזכירה לע"ל כו'. אך הענין ידוע דיש מעלה נפלאה בעבוד' בבחי' אתכפיא על עבודה דאתהפכא, דמאתכפיא נעשה התענוג למעלה כו' וכאמרו כד אתכפיא סט"א אסתלק כו'. והוא עד"מ המלך הנה בעת שהוא במלחמה ויש לו מנגד, והוא מנצח את שונאו וגובר עליו, יש לו תענוג גדול מזה, הרבה יותר מבחי' הענג שיש לו בהנהגת המלוכה כמו שהוא במנוחה בלי שום מנגד כו', ודוקא מניצוח המנגד שגובר עליו מזה הוא ריבוי הענג

* לתוכן המאמר – ראה ד"ה מצה זו תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' קלב ואילך). מאמרי חג הפסח (תרצ"א) תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' 151 ואילך).

החפזון דישראל, אשר למה נחפזו כ"כ ללכת. אך הענין הוא הדנה בעבוד' יש ב' מדרי' אתכפיא ואתהפכא, אתהפכא הוא שנהפך הרע לגמרי מכל וכל, והוא עבודת הצדיקים, וכמ"ש אוהבי ד' שנאו רע, ויש שהם מואסים ברע, וידוע דמיאוס ברע הוא למעלה במדרי' משנאת הרע, ונהפך אל הקדושה, ואתכפיא הוא שהרע בשלימות כמו שהי' רק שכופה אותו, והוא עבודת הבינוני', שהרע אצלם בבחי' כפי' ושינה. וזהו מ"ש כי ברח העם, ואי' בלקו"א הקושי' למה הוצרכו לברוח דאם היו מבקשי' שיניחו אותם הפשי לעולם היו ג"כ מוכרחים לעשות, ולמה הי' צריכי' לברוח. אך הענין הוא דמ"ש כי ברח העם קאי על הנפש, שהבריחה הי' בנפש, דלהיות שנת"ל שהרע בחלל השמאלי הי' בתוקף ובשלימות, רק שהי' בבחי' ביטול לשעה, לכך היציאה מן הרע צ"ל בדרך בריחה דוקא, ואדרבא היו מוכרחי' לברוח דלולי כן הי' יכול להיות איזה יניקה אל הסט"א כו', והבריחה היא אל התו' דוקא, וכמאמר הצפינו עצמיכם בד"ת בכל כחות הנפש, והוא ע"י שמקשר מחשבתו במחשבת התורה, וקישור דיבורו בדיבור התורה, והמעשה מקשר במעשה המצות, ועי"ז פועל הכנעת הכחות (דנה"ב) שלא יתפשטו במחדו"מ שלא יטרידו ויבלבלו אותו כו'. והגם דמחדו"מ המה רק לבושים, איך באפשרם להכניע הכחות כו', אך להיות הכחות המה רק דנה"ב, והלבושי' המה של הקב"ה, לכך באפשרו ע"י לפעול הכנעת הכחות דנה"ב כו', ולכך הי' היציאה בחפזון דוקא מצד הבריחה הנ"ל, והטעם שלא יהי' ח"ו יניקת החיצוני' מן הקדושה כו', וזה הי' החפזון דישראל. ומ"מ ממשיל כללי' הגאולה דמצרי' לנר שכבה כו', דבמדרי' זו שייך ענין הכיבוי, וכמאמר עבירה מכבה מצוה, ואין עבירה מכבה תורה, דתורה נק' אור, וכמ"ש ותורה אור כו', שהוא בחי' אור בעצם אור עצמי, ולכן אינו שייך בו כיבוי, וכמאמר ת"ח אין אש של גהינם שולט בהם כו', אין ד"ת מקבלים טומאה כו', ולכן נמשל גאולת מצרי' לנר דשייך בה כיבוי, ולכן הי' הגאולה ע"י בו"ד כו' ושייך שעבוד, דלהיות הגוף הוה ונפסד דשרשו מאתר דמשתני כו', וגם משה לא יצא מכלל זה, ולכן נמשל לאור הנר כו', משא"כ גאולה דלע"ל יהי' במדרי' אור היום כמשי"ת אי"ה. וכן במצות שייך ענין כיבוי שהוא בחי' אור הנר לבד, כאמרו כי נר מצוה, ונק' בחי' לבושי' ויכול להיות בהם יניקה כו', וכמאמר הני מאני דרבנו דבאלי מנייהו כו', להיות שנת"ל שבגלות מצרי' שנמשל לנר לא נהפך הרע לגמרי, וכמו אור הנר שרק שמאיר את החשך כו'. משא"כ לע"ל יאיר ממדרי' עצמות ואו"ס למטה כמו שהוא למעלה, ויתברר הרע לגמרי הן בעולם הן בנפש כו', ולכן על לע"ל נאמר והסירתי את לב האבן כו' ונתתי לכם לב בשר כו' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו', שיאיר האור העצמות כמו שהוא בלי שום לבוש המעלים כלל, ולכן נמשל לאור היום שאינו כבה כלל, ומהפך את החשך לאור ממש, אבל ביצי"מ לא נתברר הרע לגמרי, ולכן הי' היציאה בחפזון דוקא מטעם הנ"ל. ועפי"ז יובן מ"ש על לע"ל כי הולך לפניכם ד', ד' ממש כמו שהוא בלי שום לבוש המעלים כלל כו', משא"כ במצרי' דכתי' וד' הולך כו' הוא וב"ד, אם שהי' גילוי בחי'

למען תזכור

הנחה אלי. עם תיקונים כי"ק הוד כ"ק אלתמור
הרה"ק זלוקללה נצא"מ ז"ע.

כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע על המאמר

בס"ד. לילה ב' דחגה"פ ט"ג. הנחה

למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חייך, ימי חייך הימי' כל ימי חייך להביא הלילות, והכ"א ימי חייך העוה"ו כל ימי חייך להביא לימות המשיח, והיינו שגם לע"ל יזכירו ענין יציאת מצרים, וכמאמר כל ימי חייך להביא לימות המשיח כו'.* וצ"ל מהו"ע הזכירה דיצי"מ לע"ל, דהרי זכירת הגאולה שייך רק בעת השעבוד, שאז מזכירין הגאולה בשני הפנים, להלל ולשבח להשי"ת על העבר*, ושע"י תחוק התקוה והבטחון על הגאולה העתידה*, אבל בעת הגאולה למה יזכירו כו'. וביתרון יוקשה ענין הזכירה לעתיד, דהרי ידוע דהגאולה דלעתיד תהי' גאולה

בס"ד. אותיות המזחשבה.

הבנת הדברי' בד"ה למען תזכור כו' כפי העולה על דעת תחתון ושפל.

(* שלע"ל יזכירו את היום שבו יצאו ממצרים, הרי אינו מובן אומרו יום צאתך, דהרי ידוע שיצאו בלילה כו', וכמו שמובן מהמדרש דלקמן, משל לסוחר, וכמו"כ מהמד"ת משל לא' שהלך בלילה, הרי היציא' ממצרי' ה' בלילה דוקא, וכמ"ש ויקם פרעה כו' לילה, וימחרו לשלחם כו'. ולפ"ז א"מ מהו הציווי שיוזכרו יום היציא' ממצרי', דהרי לא יצאו ממצרי' אלא בלילה דוקא וכנ"ל).

(* וכמו שבכל עת הבקשה, שאנו מתפללי' ומבקשי' רחמי' מלפניו ית' הגנו מזכירי' את הנסים והנפלאות שעשה חסד וצדקה עמנו בכ"ע, כן עתה יתעורר ברחמי' המרובי' והפשוטי' לרחם עלינו בעת צר לנו ה"י. ועוד)

(* שלא יעלה על דעתינו ח"ו שעזב הוי' את עמו וכאמרו כי לא יטוש הוי' עמו ונחלתו (המה ישראל) לא יעזוב כי אנו בניו והוא אבינו. וכמשל האב המיסר את בנו, הוא למען ישר דרכיו שלא ילך בדרך עקלתון, והוא לטובתו ממש כו', ובדוגמא כזו ממש ועוד יותר, גדלה אהבת ד' אלינו עם ישראל, כי בנו בחר מכל העמי' להיות לו לעם סגולה, ומגודל אהבתו נתן לנו את תורתו למען נישר את דרכינו, וקרבנו לעבודתו דוקא, והגלות הוא לטובתינו למען שנוכל להשיג את אשר הפץ שנשיג, וכמאמר צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפורן לבין האומות כו' והוא בחי' חסד וצדקה ממש. ועד"מ אב חכם האוהב את בנו הנה הוא חפץ לטובתו העצמית והפנימית הרי הוא מיסרו למען שייגע אל הטוב האמיתי כו' וכמ"ש כי את אשר יאהב ד' יוכיח, שדוקא עי"ז יודיע אהבתו הפנימית אשר בנו בחר כו', ובעם ישראל גופא הנה אמרו"ל ע"פ וסביביו נשערה מאד, שמדקדק על סביביו (הם הצדיקי' ובני עלי') על חוט השערה ממש. והנה כ"ז בעת השעבוד שייך להזכיר הגאולה הקודמת מפני הטעמי' האלו).

מה שהאור בבחי' מדה ומשקל להיות מקור לעולמות, דבריבוי השתל' נשתלשל מזה בחי' מצרי' דקל"י כו' כנ"ל, אלא דוקא מצד הגילוי דמלכותך והוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' בל"ג, ממדרי' זו דוקא ה' היציאה דמצרים. וזהו ענין עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה, מלכי' קאי על ז"א ומל', דע"ז נא' כי הנה המלכי' נועדו, יוסף ויהודה ז"א ומל', מלכי' קאי על בחי' חו"ב, מלך מלכי' כו' קאי על בחי' כתר עליון דאיהו כתר מל' כו' כנ"ל, ובשרשו הוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום האור הכלול בעצמותו כו', וזהו בחי' נר דכמו שהנר מאיר חשכת הלילה, כמו"כ הגילוי דבחי' מלכותך האיר בחי' חשך הג' שנעשה יצי"מ כו'.

ולהבין

בתוס' ביאור שממשיל (את הגילוי דמלכותך שע"י ה' יצי"מ) לנר, הנה בנר יש ג' מדרי' שמן פתילה אור, שמן הוא בחי' חכ' וכמ"ש שמן משחת קדש, דחכ' הוא כלי לאוא"ס דחכ' הוא ביטול כ"ח מ"ה, והוא אחד האמת ולכן בו שורה אוא"ס כו', דאין שריתו כ"א בבחי' ומדרי' הבטל, ופתילה א"י במא"א שהוא יסוד ז"א, ואור קאי על גילוי הכתר, דכשם שהאור נאחו על ידי שמן ופתילה, כמו"כ הגילוי דכתר הוא דוקא ע"י מוחין ומדות כו'. ובמצרי' ה' גילוי האור ע"י ההתלבשות בבחי' מל' וכמ"ש ופסח ד' על הפתח, ופסח ודלג, פתח הוא בחי' מל', דהגילוי ה' מאוא"ס שלמעלה מסדר השתל', דעפ"י סדר לא ה' אפשר להיות היציאה, מאחר דבריבוי השתל' הנה ממדרי' זו משתלשל' המצרי' וגבולי' הנ"ל, ולכן ה' מלמע' מס' השתל', רק שהוא ע"י ההתלבשו' בבחי' מל', דהרי ביצי"מ לא ה' העברת המסכים וההעלמו' לגמרי, דאם ה' ההעברה לגמרי, אז אינו שייך לומר ודלג, והמסכי' וההעלמו' היו כמו שהיו מקודם, רק שה' הדילוג על הצמצום, ולא שהעביר וביטל את הצמצום, ולהיות הגילוי בהתלבשו' במל' לכן בהכרח שיהי' בהשתל' במוחין ומדות, וזהו דכתי' ביצי"מ והוי' הולך לפניהם בתוס' וא"ו, הוא וב"ד, ב"ד קאי על בחי' מל', הגם שהגילוי ה' מבחי' הוא המורה על עצמותו דוקא, מ"מ גם זה דוקא בהתלבשות בבחי' מל', ולכך ממשילו לאור הנר. אך מי הוא המדליק נר זה, הוא האדם, דבאדם יש ג"כ בחי' ומדרי' נר, וכמ"ש נר הוי' נשמת אדם, ובנר יש ד' מדרי' שמן ופתילה ב' גווני אור, שמן הוא בחי' חכ', ובנפש הוא בחי' הביטול העצמי במדרי' יראה עילאה, והוא העבודה בהנחת עצמותו, ונמשך מבחי' יו"ד דשם הוי', ופתילה הוא בחי' יראה תתאה שלא למרוד בממה"מ הקב"ה, וירא למרות עיני כבודו, ונמשך מבחי' ה' דשם הוי', וב' גווני האור המה ב' מדרי' אהבה והוא דחילו ורחימא רחימא ודחילא. וזהו ואהבת ב"פ אור שהם ב' מדרי' אהבה, אהבה שע"פ טו"ד מצד ההשגה והוא אהבה דמדות, ואה"ר שאינה ע"פ טו"ד והוא מצד הבינה, וע"י שמעורר ד' מדרי' שבנר שבנפש עי"ז ממשך הנר שלמעלה. וידוע דגם המצות נקראי' בשם נר, וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור דגם ע"י קיום המצות ממשכי' גילוי הנר שלמעלה, ולכן על המצות אנו מברכי' בא"ד מ"ה אשר קדשנו במצותיו, מלך העולם

נעלית שאין אחריי שעבוד, דגאולת מצרי' היתה אחריי שעבוד, אבל לע"ל תהי' גאולה נעלית ביותר ואין אחריי שעבוד. וכמו"כ מצד הגילויים המאירים ומתגל'י יהי' לע"ל גילוי רב יותר מבהגילוי דיצי"מ, דלע"ל יאיר בחי' אור מעצמות אוא"ס ב"ה, הגם דבגאולה דמצרים האיר ג"כ גילוי אור מעצמות אוא"ס, וכמא' עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם כו', ובמורא גדול זו גילוי שכינה, ומ"מ הי' הגילוי אור ע"י השתל' וע"י התלבשות בבחי' מל', משא"כ לע"ל יאיר אוא"ס למטה כמו שהוא למעלה ממש, וכדכתי' ולא יכנף עוד מוריך כו' והיו עיניך רואו' כו', ולא יכנף שלא יהי' שום כנף ולבוש שילבישו ויעלימו על האור כ"א שיאיר כמו שהוא, ועיניך ראות הגילוי ממש, וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ונגלה כבוד ד' וראו כו'. והגם דבעת קי"ס הי' ג"כ גילוי האור, וכדאי' במד"ר כל אחד מראה באצבע זה אלי, ומ"מ הי' הגילוי רק לפי שעה, ובא בהתלבשות בבחי' מל', ומפני שבא בהתלבשות בבחי' מל' לכן הי' גילוי זה רק לפי שעה, אבל לע"ל יאיר בחי' עצמות אוא"ס למטה כמו שהוא ממש בלא שום לבוש ודבר המעלים כלל, ולכן לא יהי' שום הפסק לגילוי זה, ומובן מזה שלע"ל יהי' גאולה נעלית, וא"כ אינו מובן ענין הזכירה לע"ל הגאולה דיצי"מ. ועוד צ"ל מה שמקדי' לפסוק למען תזכור כו' כי בחפזון יצאת כו', ומשמע מהמשך הפסוקי' כי הזכירה שזיכירו לע"ל הגאולה דמצרי' הוא מפני כי בחפזון יצאת כו', וצ"ל השייכות דחפזון וזכירה כו' עד שמצד החפזון שהי' בעת יצי"מ משו"ז וזיכירו זאת לע"ל כו'.

ולהבין

כ"ז יש להקדים להבין מ"ש אומרי' בנוסח ההגדה מצה זו שאנו אוכלי' ע"ש מה, ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם, שנא' ויאפו את הבצק כו' עגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים כו', ובתורה כתי' שבעת ימים תאכל מצות כו' כי בחפזון יצאת כו'. וידוע קושיות רוב המפרשים דכפי המשמע מנוסח ההגדה שעיקר ענין המצה הוא מחמת כי לא הספיק כו' להחמיץ, ובאמת הלא עוד ברה"ח נצטוו בפרשת החדש על המצה, באמרו על מצות ומרורי' יאכלהו כו', וכת' בערב תאכלו מצות כו', ומזה משמע שאכילת מצה הוא מצד הציווי, ולא מחמת החפזון. והנה בלקו"ת (בד"ה מצה זו) מבאר זה, דיש ב' בחי' מצה, מצה של לילה א' ומצה של שבעת הימים, ומצה של לילה א' הוא מצד הציווי, ומצה של שבעת הימים הוא מצד החפזון כו', וזהו שבעת ימים מצות כו' כי בחפזון כו'. ובד"פ בלילה הא' גופא יש ב' בחי' אלו, מצה שקודם חצות הוא מצד הציווי, ומצה שלאחר חצות הוא מצד החפזון. דהנה הגילוי אור מה שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם הי' בחצות דוקא*, ומשו"ז הוא שלא הספיק

(* וכידוע דהממוצע הנה שרשו למעלה מעלה, והנה חצות הוא הכולל הלילה, וגם המחלקה לחלקי, לכן האיר או גילוי זה שהוא למעלה מעלה, והעד ע"ז עד"מ קרן זוית הוא המחלקם, וכוללם במהותו ולא במציאותו, דמציאותו הרי נראה שהוא קרן

שמאיר בהם מן השכל הוא מצומצם. וזהו דכתי' יוצר אור ובורא חשך שבריאה נק' חשך ע"ש החשך וההעלם, שאינו בחי' גילוי ונק' חומר פשוט עדיין, ויצ' נק' אור שהוא התגלות הבריאה, וידוע דבריאה ויצ' נק' חומר וצורה, שהצורה הוא הגילוי דחומר, ועשי' הוא בחי' יש ממש, ובד"כ המה נק' עולם הנשמות עולם המלאכי' עולם הגלגלי', בריאה נק' עולם הנשמות, דשם יושבין הנשמות בג"ע העליון שבבריאה ונהנין מזיו כו', ויצ' נק' עולם המלאכי', ועשי' עולם הגלגלי' ומקור המהווים הוא בחי' מל' דאצי' וזהו מכ"ע כו'. ומלכותך הוא בחי' ומדרי' כתר דאצי' שנמשכה ממל' דא"ס דכתר עליון איהו כתר מל', והוא מה שמל' דא"ס נעשה כתר ועתיק לעולם האצי' כו'. וכמו"כ הוא בכללות העולמות, וכידוע דכללי' העולמות נחלקי' ג"כ לג' עולמות בי"ע, והם ג' מיני אדם, א"ק הוא אדם דבריאה דכללית שהוא בחי' מחה"ק, עתיק ואריך הוא יצי' דכללי', ועולם האצי' דפרטי' הוא עולם העשי' דכללי', ומקור התהוותם הוא מבחי' מל' דא"ס שלאחר הצמצום, והוא בחי' מל' דאצי' דכללות כו', ומלכו' כל עולמים קאי על מל' דא"ס כמו שהוא לאחר הצמצום, דאצי' דכללי' הוא האוא"ס שלפני הצמצום כו' כמ"ש במ"א, וזהו מלכות כל עולמים, וזהו מ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, דאות ה' כולל ג' עולמות בי"ע, דז"ע הג' קוין שבאות ה' שהן ג' עולמות בי"ע, והנה הב' קוין מחוברי' המה נגד בריאה ויצ', שהן מיוחדים ומחוברין, להיות שבהם בחי' הביטול יותר, וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים, דגם היצי' יש בו בחי' הביטול, ורגל הג' נפסק והוא עולם העשי' וכמ"ש אף עשיתיו, אף הפסיק הענין, וכמו"כ הוא בעולמו' הכללי' דאצי' הוא עשי' דכללי', ידוע דשם מציאות הכלי', דלמעלה מאצי' שם רק שרשי הכלים לבד, ועיקר מציאות כלים הוא באצי' כמ"ש במ"א, והכלי' אין הדביקות בהם ניכרת דהו' כללי' ההפרש בין אורות וכלי', דהאורות המה דבוקי' במקורם היינו בבחי' דביקות ניכרת, משא"כ הכלי' שאין הדביקות בהם ניכרת וכמו הניצוץ היוצא מהשלהבת שאין ניכר בו הדביקות והוא עומד בציוור בפ"ע כו', ומלכותך קאי על מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום, והוא בחי' האור הכלול בעצמותו כו'.

והנה בריבוי השתל' מבחי' מלכות כ"ע משתלשל מזה מדרי' מצרי', דכשם שיש מצרי' בלעו"ז כן יש מצרי' בקדושה, והיינו העולמות שנתהוו שהן בבחי' גבול ומדה, ומשו"ז נק' מצרים שהוא בחי' מיצר והעלם, כי ההגבלה הוא בחי' העלם האור כו', וכל התהוותם הוא מבחי' העלם האור דוקא, דאם יתגלה האור כמו שהוא הי' אז בחי' בל"ג, ומאחר שהוא בחי' גבול הי' העלם האור כו', ומהעלם זה הנה בריבוי השתל' המדריגות משתלשל להיות מדרי' מצרי' דלעו"ז שהוא העלם והסתר האור לגמרי. וזלעו"ז עשה אלקי' כו' דכשם שיש ד' עולמו' בקדושה כמו"כ יש ד' עולמות בלעו"ז, ונוגה הוא אצי' דקליפה, וגקה"ט המה בי"ע דקליפה שהוא בחי' ההסתר לגמרי כו'. ובכדי שיהי' יצי"מ הנה מצד הגילוי דמל' א"א להיות שהרי זהו

בעצמותו, כי בכדי שיהי מקור לעולמות זהו ע"י שנעשה בבחי' מציאות אור, וזה נתחדש בו ע"י הצמצום כו', ובבחי' זו הוא באין ערוך לגבי מקורו, ונק' משו"ז יש מאין דאם היות שהוא אורו שהי' לפני הצמצום, מ"מ הרי כמו שהי' כולל בעצמותו הי' בבחי' בל"ג ובבחי' העדר המציאות לגמרי וכאן נעשה בבחי' מציאות ובא במדה ומשקל כו', וא"כ הרי בזה הוא בבחי' יש מאין ומשו"ז היינו מצד הדבר שנתחדש בו הוא בבחי' מקור לעולמות, דאם הי' בבחי' עו"ע ממש הרי לא הי' אפשר להיות מקור לעולמות כמו אור הקדום ממש כו', וא"כ בבחי' זו שנעשה מקור לעולמות הוא בבחי' אין ערוך לגבי האור הקדום, לכן נק' ההתהוות שנעשה מהאור המתגלה בשם נברא לגבי האור הכלול בעצמותו להורות שאינו פועל שום שינוי לפי שאין ערוך כו', וז"ש בראשית ברא אלקי' דאלקי' הוא בחי' האור שנמשך ע"י הצמצום כמ"ש במ"א, ובבחי' זו שייך לאמר ברא כו', אבל לגבי האור הכלול בעצמותו נק' נברא כו'. ובאמת גם באור המתגלה שלאחר הצמצום שייך ג"כ לאמר נברא, לפי שהאור אינו בבחי' תפיסא והתלבשות שיפול בו השינוי כו', וכמ"ש אין קדוש כהו"י כו', דאפי' האור שמהוה העולמות והוא מקורם, אינו בבחי' התלבשות ממש בעולמות כו' כמ"ש במ"א, רק בכלים שייך לאמר ברא דההמשכה שמבחי' כלים הוא בבחי' התלבשות, ונופל בהם שינוי והתפעלות, אבל לא בהאור וכמ"ש במ"א בענין אור וכה כו'.

היוצא

מזה מבואר דכללות האור השייך לעולמות הוא בחי' שם שהוא בחי' הארה לבד, ובוה יש ב' מדרי', האור הכלול בעצמותו, ואור הבא בגילוי, וזהו מ"ש מלכותך מכ"ע, דהאור בכלל הוא בחי' מל' שהוא בחי' שם לבד כו', ויש בזה ב' מדרי' בחי' מלכותך הוא האור הכלול בעצמותו שהוא בבחי' העילוי בבחי' תוקף האור שהוא בבחי' בל"ג ממש ובבחי' ביטול במציאות בתכלית כנ"ל, ובחי' מכ"ע הוא האור הבא בגילוי להיות מקור לעולמות כו'. ובד"פ הנה בחי' מכ"ע קאי על מל' דאצי' כמו שנעשה מקור לעולמות ב"ע, ובי"ע ידוע שהוא בחי' מציאות וגבול שנעשו בחי' עולמות ממש, ומל' דאצי' הוא עיקר בחי' הגילוי לצורך העולמות, דאצי' הוא בחי' העלם עדיין, ועיקר התגלות האור שלצורך העולמות ממש הוא מל' דאצי', ועו"ג ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שהעולמות נחלקי' לג' מדרי' ב"ע, בריאה הוא בחי' בריאה יש מאין, שהוא ראשית התחדשות היש כו', ולכן נק' עולם המחשבה, דבמח' הוא ראשית התחדשות האותיות, דהגם שבכחות הקודמים יש ג"כ אותיות, אמנם שם אין האותיות מורגשים ובמח' נעשו אותיות מורגשים כו', ויצ' הוא בחי' גילוי ההעלם, שהוא הגילוי דבריאה, והוא עד"מ הדיבור שמגלה אותיות המח', דמחשבה הוא לבוש הפנימי אל השכל, ובו מאיר השכל בגילוי, והאותיות שבמח' המה אותיות דקי' ורוחנים כו' שמאיר בהם גילוי אור רב מן השכל, ולכן הם נרגשי' לעצמם ולא אל הזולת, משא"כ בדיבור הנה האותיות נרגשי' אל הזולת ג"כ והאור

להחמיץ, והוא דוקא במצה שלאחר חצות, שאז האיר הגילוי דממה"מ הקב"ה, שנתגלה בחצות, אמנם מצה שקודם חצות הוא רק מצד הציווי, והמצה שאנו אוכלי' עתה בה נמשך ב' הבחי' שהאיר אז, שקודם חצות ושללאחר חצות ג"כ. הגם שאז הי' הגילוי ממה שנתגלה עליהם ממה"מ הקב"ה בחצות דוקא, וקודם חצות לא האיר גילוי זה דממה"מ כו', הוא לפי שהי' קודם מ"ת, ולכן הי' הגילוי דוקא לאחר חצות, אמנם עתה ע"י העבודה דתו"מ בכל השנה, הנה עי"ז ממשיכי' שגם במצה שקודם חצות יומשך בה הגילוי שהאיר אז לאחר חצות*. וע"פ פשוט הנה כללי' ענין אכילת מצה הוא מצד החפזון וכמ"ש שבעת ימים כו' כי בחפזון יצאת כו', דמשמע שכללית ענין מצה דשבעת הימים, וכולל גם הלילה הראשונה, הי' מצד החפזון כו', דגם המצה שקודם חצות הי' ג"כ ע"ש החפזון. וכמו שמצינו באזהרת הפסח וככה תאכלו אותו

זוית, וכשנבוא לחלקו יעדר מציאותו וישאר רק מהותו, דכל מה שנראה הרי הוא שייך למזרח, ומצד הב' הוא שייך לדרום, וכל מה שהוא ישנו במציאו' צריכי' לחלקו לכאן או לכאן, וישאר איפא רק מהותו קרן זוית, במדרי' ההעדר, להיות שהוא המחלקם והוא הכוללם, והוא למעלה ממציו'. וככל המשל הזה יובן דדוקא בחצות אז האיר הגילוי דממה"מ הקב"ה כו', וכמ"ש באריכו' בד"ה ועברתי, מ"ד. נ"א).

(ושייכות ענין המצה לקיום המצות, שע"י קיום המצות בכל השנה עי"ז ממשיכי' במצה שקודם הגילוי שהאיר אז לאחר חצות כו', הנה ידוע דהמצה נק' מיכלא דמהמנותא כו' וכמשי"ת לקמן, שהיא מחזקת את האמונה כו', דוגמת המאכל המחזק את הגוף כו', והאמונה ידוע שהיא שרש ומקור כל המצות, וכדאי' בלקו"א פל"ג וז"ל הק' וז"ש רז"ל תרי"ג מצות ניתנו לישראל בא חבוקק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחי', כלומר כאלו אינה רק מצוה אחת היא האמונה לבדה, כי ע"י האמונה לבדה יבא לקיום כל התרי"ג מצות כו' עכ"ל, ובהיות האמונה הוא העיקר לכל המצות, ע"כ מיכלא דמהמנותא שהיא בחי' מצה, ע"י קיום המצות נעשה ונמשך בה גילוי אור רב ביותר, והנה לפ"ז הנה המצה היא הכלל הכוללת את כללי' המצות לפי שהיא מחזקת את האמונה שהיא שרש הראשון למצות כו', ולכן מצה אותיות מצוה חסר וא", דוא"ז הוא מדריגת ההתפשטו' דוקא (וכמשי"ת לקמן שמצה היא כלי לקבלה כו'), משא"כ מצה הוא בחי' כלל עדיין שכוללת כללי' המצות, וע"י קיום המצות בכל השנה ממשיכי' להיות הגילוי במצה כו', וז"ל שהוא ע"ד המעשה שפועל חזוק בהשכל, שע"י שמתנהג כפי השכלתו (החלטת שכלו) אז פועלת חיוק וקיום בשכלו, דהגם שהשכל הוא למעלה מעלה מבחי' מעשה, עד שהיא המדרי' היותר אחרונה ותחתונה לגבי השכל, מ"מ סוף מעשה עלה במח' תחלה כו', כמו"כ ע"י קיום התו"מ בכל השנה, ממשיכי' תוסי' אור בהאמונה שהיא שרש המצות כו', ומאיר בהמצה גילוי אור רב גם קודם חצות כו').

מתניכם כו' ואכלתם אותו בחפזון*, הרי נראה מזה שכללי ענינו הוא בחפזון דוקא כו', דהרי הפסח ה' קודם חצות כו', אלא דמצה דקודם חצות ה' צריכה שימור ושמרתם את כו', ודאחר חצות לא הספיק להחמיץ שאז ה' החפזון האמיתי כו'. ומה שה' הציווי על אכילת מצה, בערב תאכלו כו', דהרי א"א באופן אחר דלא הספיק כו', י"ל בב' אופנים או שה' על המצה דקודם חצות דצריכה שימור כו', או שהוא ע"ד מגיד מראשית אחרית, שלמעלה ה' גלוי וידוע בתחלה שיוצרך להיות בחפזון דוקא, לכן נאמר מתחלה בערב תאכלו מצת, ומה שה' ציוי ע"ז הוא למען לזכות אותם במצוה, דהגם שלא הספיק להחמיץ מצד גילוי אור כנ"ל, ומ"מ אילו יצויר שה' אפשר להיות חימוץ היו אוכלי מצה מפני הציווי כו'*, ומכ"ז משמע החפזון הוא מעלה מאחר דמצות מצה הוא ע"ש החפזון.

והקשה

בשל"ה דהרי לע"ל מצינו דכתיב כי לא בחפזון תצאון ובמנוסה לא תלכו, כי הלך לפניכם הוי' כו', הרי משם משמע שהחפזון אינו מעלה גדולה, וגם מזה שאומר כי הולך לפניכם ד' כו' משמע שהוא כעין נתינת טעם על מה כי לא בחפזון תצאו כו', והרי גם ביצי"מ כתיב וד' הולך לפניכם כו' ומ"מ ה' בחפזון דוקא. והנה בחפזון דיצי"מ יש פלוגתא בדרז"ל, וג' דעות בענין זה, ראב"ע (ברכו') סובר דהחפזון ה' מצד המצרים, וכמ"ש ותחזק מצרי' על העם למהר לשלחם מן הארץ כו', ר"ע סובר דהחפזון ה' מן ישראל, שנחפזו ללכת (רש"י פסחי' דק"ך א'), ובמכילתא אי' שה' חפזון דשכינה, ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר דכתיב קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות (שה"ש ב' ח'). ולכאן א"מ אומרו אע"פ שאין ראי' כ"א זכר בעלמא, דלכאן ה"ז ראי' גמורה באמרו מדלג על ההרים בבחי' דילוג וקפיצה המורים על החפזון כו'. ובמדרש אי' בענין חפזון ב' ענינים, דבמד"ר (שמות י"ט ו') ע"פ כי לא בחפזון תצאו כו' אי' למה"ד לסוחר שנכנס לשרות בפונדק עמד שם כל היום, בלילה עמד ונטל כל אשר לו ויצא לדרכו, עמדה הפונדקי' בבקר הוציאה קול כי לקח כל אשר לה, שמע אותו סוחר אמר מי

(* עיקר הראי' דצ"ל בחפזון דוקא, הוא מאזהרת הפסח כו', דהציווי על המצה, הן שהוא מצד שצ"ל בחפזון א"ל, אבל חמץ בודאי א"א לאכול, דע"ז ישנו לאו מפורש כו', וכן ציווי על שמירה מחימוץ שלא יבוא ח"ו לעבור על הלאו דלא תאכלו חמץ כו', משא"כ הפסח שאינו נופל ע"ז ענין החימוץ, שנאמר שצ"ל החפזון שלא יחמץ, רק).

(* וכידוע דגדול המצווה ועושה כו' שע"י הציווי או יכולי' להמשיך בזה גילוי אור רב דוקא, ועוד דידוע דמצה הוא בחי' כלי לבד כמשי"ת לקמן בפנים, והי' הגילוי ע"ז למעלה שמצה גופא תהי' בחי' ומדרי' מצוה כו').

ומטה, שזה למעלה מזה כו', דכ"ז לא ה' אפשר להיות מהאור הכלול בעצמותו אחרי שלא ה' בו מעו"ט כו'. וכידוע דענין מעו"ט הוא מצד הקו דוקא, שמתלבש תוך העולמות וע"י נעשה בהם המעו"ט, והוא לפי שבקו גופא יש מעלה ומטה ראש וסוף, דבראשיתו (בהתחלת המשכתו) הוא נוגע ודבוק באו"ס, ונקרא מעלה, ובתחתיתו (בסופו) שאינו נוגע ודבוק נקרא מטה כו', ומשו"ז יש בעולמות ג"כ עליון ותחתון מצד הקו המתלבש בתוכם שיש בו מעלה ומטה כו'. וכמו"כ מציאות הגבול בפועל הוא ג"כ מצד אור הקו, דהגם שהתהוות מציאות הגבול הוא דוקא מעצמות או"ס הבל"ג וכמ"ש במ"א, ומ"מ מציאות הגבול בפועל הוא מצד אור הקו, וכמו שמהתעבות האור נעשה הכלי, דמציאות הכלי בפועל הוא מהתעבות האור דוקא כו', ולכן הכלי היא לפי אופן האור כו', וכמו עד"מ בנפש הנה אותיות השכל המה לפי אופן השכל, וכמו"כ למעלה מציאות הכלי היא לפי אופן האור, וכמו דכלי המוחין בכלל נק' חיהי ע"ש האור לפי שהעיקר שם האור והכלי אינו במציאות כ"כ, ובמדות ששם האור מצומצם נקרא גרמוהי, שהעיקר הן הכלים, וכן בחו"ב הנה בחכמה דשם מאיר או"ס בקירוב מקום הוא מיעוט הכלי, ובבינה שם מאיר או"ס בבחי' ריחוק מקום הוא ריבוי הכלי, וכנראה במוחש בנפש האדם דבברק המבריק אשר שם מאיר אור רב מן השכל, אינו נרגש עדיין שום אותיות, וידוע דעיקר הרגשת האותיות הוא בהשגה והבנה דוקא, והיינו לפי שבהשגה והבנה אור השכל שם מצומצם, ומובן מזה דגם עצם מציאת הכלים והעולמות הוא ע"י גילוי אור הקו דוקא כו', וכ"ש המעלה ומטה שבהם, והיינו לפי שהקו הוא בבחי' מעו"ט בעצם ובא בבחי' מדה ומשקל כו', אבל מן האור הכלול בעצמותו לא ה' אפשר להיות מציאות העולמות מאחר שאין בו בחי' מעו"ט כו'. ועוד מצד הביטול שבטל במקורו כו' עד שאינו עולה בשם אור כלל כו', דלהיות מקור לעולמות בהכרח שיהי' המקור בבחי' מציאות עכ"פ שיפול עליו שם מקור כו', ואור הכלול בעצמותו הוא בבחי' ביטול במציאות שאינו בגדר שיפול עליו שם מקור כו', וזה ה' עד שלא נברא העולם שהי' האור כלול בעצמותו כו'. ומשנברא העולם היינו ע"י התגלות האור, וידוע דהתגלות האור היינו האור שנמשך ע"י הצמצום, דאו נעשה בבחי' מציאות אור ששייך עליו שם מקור, ויש בו בחי' מעלה ומטה ובא בבחי' מדה ומשקל כו', שאפשר להיות מזה התהוות העולמות כו' כנ"ל. וענין ל' נברא היינו לגבי עצמות והוא בחי' המאור כו', דלגבי בחי' זו ודאי שייך ל' נברא לפי שהתהוות היא מבחי' הארה לבד דהרי גם האור נקרא הארה כנ"ל. אמנם גם לגבי האור הכלול בעצמותו, הוא ג"כ בחי' נברא, שהרי האור הכלול בעצמותו הוא ג"כ אינו בערך עדיין להיות מקור לעולמות, שהרי הוא בחי' בל"ג ובטל במציאות כו' כנ"ל, ודוקא האור שלאחר הצמצום נעשה מקור לעולמות כנ"ל, והגם שהאור הקו הוא מבחי' האו"ס שלפני הצמצום כמ"ש בע"ח, וכמ"ש באורך נראה אור דמה שנראה אור לאחר הצמצום הוא מאורך העצמי שלפני הצמצום כו', מ"מ ההתהוות שנעשה מהאור המתגלה לאחר הצמצום נק' נברא לגבי האור הכלול

אופן מקורם כו', אבל כ"ז הוא בחי' הארות לבד לגבי מקורם. והוא עד"מ אור וזיו השמש ואר הנר, דהאור הוא לפי אופן המאור, וה"ה חלוקים בהאור ובהתפשטות, ומ"מ אינו רק הארה בעלמא ולא עצם כו', וכמו"כ בשם שהוא לפי אופן השרש ומקור ומ"מ הוא רק הארה ממקורו ולא עצם כלל כו', ולגבי הנבראים זהו עצם חיותם אבל לגבי מקורם הוא רק הארה לבד כו', ומשו"ז גם בהאדם אינו ניכר שייכות השם איליו, להורות על כללות ענין השם לגבי מקורו שהוא הארה לבד שאינו נוגע אל העצם, ומשו"ז הפעולה שנעשה ע"י השם לגבי זולתו מה שנפנה לקוראיו וממילא מבוקשו הוא רק הארה חיצונית לבד שלא בערך עצמותו כנ"ל, לפי שהשם לגבי מקורו הוא בחי' הארה לבד לכן גם הפעולה שנעשה ע"י השם הוא רק בחי' הארה חיצונית לבד כו'. נמצא דשם ואור הם ענין אחד, דכמו באור עד"מ באור הנר ואור וזיו השמש, הנה מן האור וזיו המתפשט יכולי' להשיג ולהבין אופן ומעלת המאור, וכמו"כ אם יודעים את המאור יכולים להבין אופן ההמשכה וההתפשטות ממנו, והיינו לפי שהוא גילוי העצם שלפי אופן העצם, ומ"מ אינו רק הארה לבד ולא עצם כלל כו', ולכן אינו פועל שום שינוי בהעצם כו'. וכמו"כ הוא בענין השם הגם שהוא לפי אופן השרש ומקור, ויש לו שייכות אל העצם, ומ"מ הוא הארה לבד ולא עצם כלל כו'. וכמו"כ יובן במה שאמר ואני מה שמי, א"ל לך נאה לקרות הוי' שאתה אדון כו', היינו שהשיג בחי' ההארה שמחי' ומהווה עולמות וגם מצד שרשה ומקורה כמו שהוא בבחי' עליות הרצון כו', ולכן קראו הוי' כו'. ועפ"י יובן למעלה דכללית התהוות העולמות נמשך מבחי' השם שהוא רק הארה בעלמא, שאינו נוגע אל העצם, ולכן נאמר הלשון נברא או נבראו, להורות שהוא הארה שאינו פועל שום שינוי בהעצם כלל.

והנה עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וקאי על האור שהי' כלול במאור, דבאוא"ס אין האור הכרחי ח"ו, ולא כמו השמש שבהכרח שיאיר אור, אבל למעלה אינו הכרחי, והיינו שקודם שנתגלה הי' כלול במקורו כו'. והוא עד"מ אור וזיו השמש כמו שהוא כלול בגוף כדור השמש, אם כי בהיותו כלול במקורו הוא ביתר שאת ותוקף מכמו שהוא מאיר, ומ"מ בהיותו כלול במקורו הרי הוא בטל במציאות עד שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כמ"ש בסשי"ב, וכמו"כ הוא בהאור הכלול בעצמותו שבהיותו כלול בעצמות הוא בבחי' עילוי ובתוקף האור ביותר עד שאינו בגדר מקור לעולמות. וכמ"ש בע"ה תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות (והיינו בחי' האור הכלול בעצמותו כו') ולא הי' בו ראש וסוף ומעלה ומטה כלל כו', וכאשר עלה ברצונו הפשוט להאציל כו', דכ"ז הוא בבחי' האור הכלול בעצמותו כו', לא הי' אפשר להיות מזה התהוות העולמות אחר שלא הי' בו ראש וסוף ומעומ"ט כו'. דהנה עולמות המה בחי' נבראי' בע"ג ומדה, וכמאמ' מן הארץ לרקייע מהלך ת"ק שנה כו', עובי כל רקיע כו', רגלי החיות כו', שוקי החיות כו', וגם העולמות היותר נעלי' כל שיקרא בשם עולם ה"ה בבחי' גבול כו', וגם יש בהם מעלה

גרם לי כל אלה הלילה, לפיכך נשבע אני שלא אצא עוד בלילה, כך התקינו עצמם ישראל בלילה לצאת בהשכמה, עמדו המצרי' אחר שהלכו להם ואמרו נרדף אחריהם מפני שנטלו כל אשר לנו, שנא' וירדפו מצרי' כו', א"ל הקב"ה מי גרם להם כל אלו חפזון שיצאתם בו, מכאן ואילך כי לא בחפזון תצאו כו', וממשיל החפזון ללילה, שהוא כללי' ענין יצי"מ שהי' בלילה, אבל גאולה דלע"ל תהי' ביום דוקא, ולא בחפזון תצאו, וממשיל גאולה העתידה ליום דוקא. ובמד"ת ע"פ כי עמך מקו"ח אי' משל לאחד שהי' מהלך בלילה הי' מדליק את הנר וכבה והדליק פעם ב' וכבה, הדליק פעם ג' וכבה, אמר עד מתי אהי' מתיגע והולך ממתין אני עד שיאיר היום (אור היום אינו נכבה), כך ישראל נשתעבדו במצרי' עמדו משה ואהרן, חזרו ונשתעבדו לבבל ונגאלו ע"י חנני' מישאל ועזרי', חזרו ונשתעבדו ליון ונגאלו ע"י מתתיהו ובניו, וחזרו ונשתעבדו, אמרו ישראל הרי נתיגענו, נגאלין ומשתעבדין, אין אנו מבקשי' שיאיר לנו ב"ו אלא הקב"ה כו', שהגאולה שהקב"ה בעצמו (לא ע"י שליח) יגאלינו תהי' גאולה אמיתית. וזהו טענת משה שאמר מי אנכי כי אלך אל פרעה כו', דהנה הקב"ה אמר ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, שהבטיחו שתהי' הגאולה ע"י אנכי, ואם נגאלו במדרי' ובחי' אנכי לא היו משתעבדי' עוד, וזהו שאלת משה מי אנכי, האם אני הוא האנכי המיועד (ומובטח ליעקב) להגאל בו וע"י. וצ"ל מהו"ע שממשיל גאולת מצרים לנר שכבה כו' וגאולה דלע"ל לאור היום כו', וצריך להבין תחלה מהו מדרי' ממה"מ הקב"ה שנגלה עליהם וגאלם.

והענין דהנה אי' בפרדר"א עד שלא נברא* הי' הוא ושמו בלבד, ואומר (הל')

עד שלא נברא דוקא, וכן אנו אומרי' בנוסח התפלה אתה הוא עד שלא נברא העולם, אתה הוא משנברא העולם, וכתי' יהללו שם ד' כי הוא ציוה ונבראו, ונאמר בכולן לשון נברא או נבראו, ולכאוי' הי' צ"ל לשון ברא או בראת, דל' ונבראו או נברא הוא נושא המשמעות שבריאתם הוא ע"ד מאיליו וממילא, ונופל לאמר ע"ז (ח"ו) שהי' על צד המקרה ובלא כוונת המכוון, והאמת אינו כן שברה"ע הי' עפ"י כוונת המכוון, כדאי' בע"ה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם, וכן אי' בזהר כד סליק ברעותי' (ברצונו) למברא עלמא כו'. אך הענין הוא דלכך כתי' נברא שמורה על שהוא רק הארה והארה דהארה, דהגם שנבראו העולמות בבחי' יש, ומ"מ אינם פועלי' שום שינוי בהעצמות ח"ו, וכמו ההארה שאינה פועלת שינוי בהעצם, וכמ"ש מלכותך מל' כל עולמים, דכל עולמים שרש התהוותם הוא מבחי' מל', וידוע דכללי' ענין המל' הוא רק בחי' שם והארה, וכמ"ש מלך שמו נקרא עליהם. וידוע דשם ואור המה ענין אחד, והוא כמו שנראה באור הנר ואור השמש שאינו פועל שום שינוי בעצם השמש והנר, הן אם יש דבר המעלים ומסתיר ומסך מבדיל שאינו פועל שום תוספת

נברא: כן הוא בכת"ק, וכנראה צ"ל: נברא העולם.

בהשמש, וכמו"כ כשמתפשט האור וזיו אינו פועל שום גרעון בהשמש, הרי נראה מזה שהאור אינו פועל תוס' וגרעון. ועד"מ הבית כשיש בו ריבוי חלונות מאיר האור בריבוי ביותר, ואם בו מעט חלונות אז האור במועט, דבעצם השמש אין נ"מ אם מאיר בריבוי או במיעוט, רק הנ"מ הוא בבית כשיש ריבוי חלונות מאיר האור בריבוי, ומיעוט חלונות מיעוט האור כו', אבל לעצם השמש אינו נוגע אם מתפשט א"ל, וכ"ז הוא מפני שאור המאיר הוא רק הארה, והארה אינה פועלת שינוי בהמאור. וכן יובן למעלה בבחי' אור דמבחי' אור זה הוא כללות ההשתל' מרוכ"ד עד סוכ"ד הוא רק הארה לבד, שאינו תופס מקום לגבי עצמותו ואינו נוגע לעצמותו כלל כו'. וכן יובן בענין השם שאינו נוגע לעצמותו, דכללותו הוא רק להזולת, אבל לעצמו אינו צריך לשם, וגם המעלה שיש בשם, שע"י הוא נפנה לקוראו בשמו, וע"י הקריאה הוא ההטי' אל הזולת למלאות לו מבוקשו, להשפיע לו כו', הנה גם ההטי' אל הזולת שנעשה ע"י השם אינו בחי' הארת עצמותו כמו שהוא לעצמו, הן בעצם ההטי' והן במה שממלא מבוקשו, וכידוע דכל השפעה אל הזולת אינו בערך כמו שהוא לעצמו, וכמו בהשפעת השכל אל הזולת הוא רק הארה, והארה אינו בדומה כמו שהוא לעצמו, ובד"כ הוא רק חלק עשירי, וגם זה רק במספר ולא באיכות, והוא עד"מ כמו כללי' ענין הדיבור שהוא חלק עשירי, וידוע שמה שהוא חלק עשירי הוא רק במספר כו', שתשעה כחות הנשארי' (ממעל לו) המה כחות נעלים ביותר. ונמצא שגם המעלה שיש בשם שנפנה לקוראי בשמו להשפיע למו שפעת שכל והדומה הוא רק הארה שאינה בערך אל העצם כלל, ואינו נוגע אל עצמותו, והגם דבאמת השם יש לו שייכות אל העצם, דעיקר החיות של האדם הוא ע"י השם, שע"י נמשך לו החיות, הגם שהאדם אינו מרגיש אופן החיות הנמשך לו ע"י השם, עד שמצד העדר ההרגש באופן חיותו המשתנה לפי אופן השמות אין נ"מ לו באיזה שם קוראי אותו, אם ראובן או שמעון כו', אבל באמת הנה החיות שלו הוא מהשם, ויש חילוקים באופני השמות וכמו בקריאת שמות ראובן ושמעון דראובן הוא ע"ש כי ראה ד' ושמעון ע"ש כי שמע ד' כו', דבעבודה ראובן הוא בחי' אהבה ודביקות שנמשכה מבחי' ראי' ע"ד לאסתכלא ביקרא דמלכא, שהוא העבודה בבחי' קירוב דוקא, ושמעון בחי' יראה שנמשכה מבחי' שמייעה, בבחי' ריחוק דוקא, אשר ההפרש ביניהם הוא מצד שרשם ומקורם, דראובן הוא בחי' ראי' דשרש המשכת חיותו מבחי' חכמה, ושמעון הוא בחי' שמייעה דשרש המשכתה מבחי' בינה. ומובן מכ"ז דהשם יש לו שייכות אל השרש ומקור, דלפי אופן השרש ומקור כן הוא שמו, ולפי אופן כזה הוא העבודה שלו. חכמה* אדה"ר מה שקרא שמות לכל הבהמות והחיות וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמה כו', ואי' במד"ר (בראשית י"ז) בשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם נמלך במה"ש, א"ל אדם זה מה טיבו, א"ל חכמתו מרובה משלכן, הביא לפנייהם את הבהמה וכו' אמר להם זה מה שמו

זכמות: כן הוא בכתי"ק, וכנראה צ"ל: והנה.

ולא היו יודעין, העבירין לפני אדם א"ל זו מה שמו, אמר זה שור זה חמור כו', ואני מה שמי, אמר לך נאה לקרות הוי', שאתה אדון לכל בריותיך כו', והרי מובן מזה שאינו מצד ההסכם בעלמא, דאלו הי' הקריאות שמות רק הסכם, אז לא הי' חכמה עמוקה, והי' באפשרם (המלאכים) לקרוא שמות, רק האמת שהשם הוא מצד השרש ומקור, והאדם באשר ידע שרשם ומקורם למעלה, הי' קורא אותם בשמותם בדוגמא לשרשם ממש. והוא ע"ד דאיתא בת"ו (תיקון ארבעי' וט') ע"פ לכלם בשם יקרא (ישעי' מ"ם) הה"ד ויקרא האדם שמות כו', דא ההוא דאתמר בי' (ישעי' מ"ד) כתפארת אדם לשבת בית, דקרא שמהן לכל חיות הקדש ולכל שרפים ואופנים וצבא דלעילא לכל חד קרא לי' בשם ידיע, ובדרגא ידיעא לאשתמודע לכל חד מאתר דאתנטיל, וקאי על אדה"ע שעל הכסא, אשר שם ידוע שרש ומקור דחיות המרכבה וצבא מעלה, ולפי אופן השרש והמקור של כאו"א קראם בשמותם, כ"א לפי שרשם ומקורם, וי"ל דהו"ג כ"כ מה שאדה"ר למטה קרא שמות לכל הבהמה כו', להיותו בחי' אדם שהי' לו ידיעה והשגה בבחי' אדה"ע ששם ידוע שרש ומקור הד' חיות כו' ולפי אופן כזה קרא בשמות גם הנבראים שלמטה כו', וזהו החכ' עמוקה של אדה"ר, משא"כ המלאכים לא ידעו זה, דכל השגתם הוא רק בבחי' מל', וכמ"ש וצדקתך ירננו, צדק מל' קדישא כו', אבל במדרי' שלמעלה מבחי' מל' היינו במדרי' ז"א אין להם שום השגה ותפיסא כו', אבל אדה"ר השיג בבחי' ז"א בחי' אדה"ע ומשו"ז ידע לקרוא בשם כו'. ונמצא מובן מזה דהשמות יש להם שייכות לשרש ומקור הנבראים כו', וכן הוא בשל"ה דאדה"ר קרא שמות להכיר ולהבדיל כל מיין מזולתו והוא לפי השרש שלמעלה, דכל דבר יש לו שרש ומקור למעלה ועי"ז הוא התחברות והתאחדות עולם התחתון בעולם העליון, דלולא שהי' להם שרש ומקור למעלה לא הי' התחברות כו', וכמו"כ איך תהי' ההשפעה וההשגחה העליונה שמשגיח על כל פרט ופרט ובה חיותם כו', והיינו ע"י שיש לכל הנבראים שרש ומקור כו', והשרשים הם מובדלים ומחולקים זה מזה, ולפי זה הוא התחלקות הנבראים כו', וכן קרא אותם בשמותם להכיר ולהבדיל כו'.

נמצא דהשם יש לו שייכות אל השרש ומקור דנבראים, הענין הוא דהאמת כן הוא דהשמות לגבי הנבראים הוא עצם חיותם, וכן יש להשמות שייכות אל שרש ומקור הנבראים כנ"ל, אמנם לגבי השרשי' ומקוריים הן בחי' הארת לבד ולא עצמיים כלל כו', ואדה"ר היתה חכמתו עמוקה בזה שידע שרש ומקור הנבראים ואיך שהם מובדלים במדריגתם וממילא מובדלים גם הארתן שו"ע השמות, והיינו שידע דשור יש לו מקור מיוחד בפ"ע ולארי' יש מקור מיוחד בפ"ע, ולזאת אינו דומה ההארה שנמשך ממקור בחי' פני ארי' להחיות את הארי' להארה שנמשך להחיות את השור כו', וכמו"כ בבחי' פני שור יש ג"כ כמה מדרי' חלוקות דמשו"ז חלוקים הארותיהן, וזהו שא' לזה נאה לקרות שור ולזה חמור כו' לפי שחלוקים ההארות לפי